

ŽELEZNIČARJI GOJE NOVO UPANJE

RAZSODBA NAJVIŠJEGA SO-
DIŠČA GLEDE KANSASKE-
GA INSTRU. SODIŠČA
JE NJIM DOBRODOŠLA

Upajo, da bo sprejeta Ho-
well-Barkleyjeva predloga.

Washington, D. C. — Železni-
čarji sodi, da zdaj postojijo iz-
dati, da novi kongres sprejme
Howell-Barkleyjevo predlogo,
je najvišje svezno sodišče
glasilo kansaški industrijski
neustavni. Organizirano
delavstvo je vedno zavzemalo
politično, da ne morejo državna
sodišča narekovati mezde, de-
ležur in drugih pogojev pri-
delav. Zaradi tega vztraja organi-
zacija delavstva pri svoji zahte-
vi, da se mora železniški delav-
ski odbor odpraviti. In ta namen
tudi Howell-Barkleyjeva
predloga, ki jo je dušila Long-
worth-Hillet-Snellova organiza-
cija v zbornici v zadnjem letu.

0 razsodbi najvišjega sodišča
glede kansaškega industri-
jskega sodišča se ne more ustva-
riti pravega mnenja, dokler se
dobi tiskana. Kljub temu pra-
vo, predsednik Ameriške
trgoveške federacije, da razsodba
postavlja princip, da se mezde,
povni čas in delavne razmere
morejo uravnavati s postava-
mi. On meni, da je zdaj polje od-
pravo za direktna pogajanja med
delavskimi strokovnimi organi-
zacijami in podjetniki, ki so or-
ganizirani.

Ampak cinični ljudje sodi-
jo drugače. Ti menijo, da je najvi-
šje sodišče zaradi tega od-
pravo princip obveznega razsod-
be, ker imajo organizirani
podjetniki več moči za ustvarja-
nje javnega mnenja kot delavci.
Organizirani podjetniki, trgovci
in finančniki so postali močni,
zaradi zavedanja pod agresivnim
delavstvom, tako da bodo več pri-
loži zase v svobodnem boju.
Ti cinični naglašajo, da je iste-
na, ko je bila podana razsod-
ba, približno sedemdeset stavbin-
skih podjetnikov sklenilo pakt,
da bodo podpirali drug drugega
pri odklanjanju povišanja mezd.
Samo štiri stavbinske tvrd-
je niso podpisale tega pakta. Pri-
stavi pakta so sodelovali zelo
glavni stavbinski podjetniki. Iz
te hiše ni bilo nobenega prote-
sta, pa tudi ne od strani delav-
skega tajnika Davisa in trgov-
skega tajnika Hooverja.

Časnikarski podporniki uprave
javljajo, da razsodba najvišje-
ga sodišča govori, da "organizirano
delavstvo ni ničesar izgubilo
od svojih pridobitev ob času
konzervativnega političnega re-
šitja. To pomeni, ako ima delav-
ski pakt, da doseže dobre pogoje
podjetnikov, tedaj ima legal-
no pravico, da to izvrši. Ampak
časnikarski podporniki ne o-
menjajo, da delavstvo nima svoj-
nega razloži javnosti svoj po-
stoj in sporno zadevo od svoje
strani.

Železničarjem daje razsodba
pogum, da se izvede njih načrt
za prostovoljno pogajanje. Za-
stave bodo v jeseni, da Howell-
Barkleyjeva predloga pride v
prihodnjem kongresnem zaseda-
nju na dnevni red.

LOVEK SPREMENJEN V OG- LJE V SUŠILNICI.

Chicago, Ill. — V sušilnici Wil-
sona v Dry Kil in Mill kompanije so
bili v sušilnici za les neznanca
spremenjenega v oglje. V tej su-
šilnici je vedno temperatura 180
stopinj. Karneje so dognali, kdo
je neznanec. Ne vedo pa, kako je
prišel v sušilnico za les. Bil je
Michael Dooley, zaposlen kot
delavec pri kompaniji.

Vodja kurdske revolte obočen.

Carigrad, 18. apr. — Šejk
Kadri, vodja rebelnih Kurdo-
v, je večer obsojen na smrt in
povlečen v Diarbekru.

Progled dnevnih do- godkov

Amerika.

Železničarji še niso izgubili u-
panja.

Grdo izkoriščanje stavbinskih
delavcev v New Yorku.

Vlada toži jeklarskega magna-
ta Schwaba radi enajst milijonov
dolarjev nepostavnega vojnega
dobička.

Ameriška reakcija je pretresla
Kitajsko.

Po svetu.

Anglija menda namerava po-
tlačiti revolucionarno gibanje
na Balkanu.

Število mrtvih v Sofiji raste;
več ko tisoč komunistov aretiranih.

Iz Beograda javljajo, da so ko-
munisti zmagoviti v gotovih kra-
jih Bolgarije.

Nova francoska vlada stopi ju-
tri pred zbornico.

Nemški predsedniški kandidat
Marx agitira za aneksijo Av-
strije.

Ameriška reakcija pretresa Kitajsko

KITAJCEM NE GRE V GLAVO,
JE BIL ODKLONJEN A-
MENDMENT ZA ZA-
ŠČITO OTROK.

Kajti Amerika je med njimi po-
znana kot krščanska dežela.

Washington, D. C. (F. P.) —
Napredni kitajski voditelji, ki
se trudijo na Kitajskem zgradi-
ti pot, vedejo do napredka in do
človekoljubne uprave v industri-
ji, izražajo v svojih pismih na
prijetelje v Washingtonu, da so
pretreseni zaradi zadnjih ameri-
ških tendenc.

Dve stvari vplivati na mišlje-
nje teh borcev za napredek v Ki-
taju. Oni ne morejo razumeti,
kako je bilo mogoče, da so države
večinoma glasovale proti zaščiti
otrok, ker je Amerika v njih o-
čeh krščanska dežela. Ravnotako
ne morejo razumeti, da se tako
na široko prezira prohibicijoni-
ška postava. Njim ne gre v gla-
vo, kako je mogoče kongresnik
Porter tako ognjevit govoriti v
Ženevi za odpravo trgovine z o-
pijem, medtem ko v Ameriki le-
po cvete prepovedana trgovina z
žganjem. Oni pravijo, da ne mo-
rejo razumeti miselnosti, ki jo
priporočajo, da naj Kitajci po-
snežajo zglede Amerike, ko nje-
ni časniki poročajo vsaki dan o
prepovedanih kupcih, ki se žga-
njem in o strašni korupciji, ki je
nastala s prihodom prohibicije.
Sunjatsen je mrtev, toda kuom-
intangska stranka, kitajski di-
ktator in Y. M. C. A. so združeni
v kampanji za izboljšanje delov-
nih razmer v tovarnah, v katerih
delajo žene in otroci. Ako bi bil
v Ameriki sprejet amendment
za varstvo otrok, bi bila njim ve-
lika olajšana agitacija v Kitaju.

Zadnja stavka v Sangaju je l-
mela namen odpraviti te slabe
razmere v tovarnah, ki so nasta-
le zaradi brezsrčne konkurence v
tujezemskih tovarnah.

PAZITE NA 20-DOLARSKO BANKOVČE!

Pojavili so se dobro izdelani fal-
sifikati.

Chicago, Ill. — Po Chicagu in
več krajih Illinois krožijo ponar-
ejeni dvajsetdolarski bankovci.
Thomas I. Porter, šef zvezne taj-
ne policije, svari občinstvo, naj
se jih čuva. Ponarejeni bankovci
so žolti in imajo serijsko števil-
ko B-29 ali B-297. Nosiijo sliko
Washingtona in so v splošnem
jako dobra imitacija, toda žolta
barva je nekoliko blede.

Coolidgev prijatelj posetil Mus-
solinija.

Rim, 18. apr. — Frank W.
Stearns, trgovec iz Bostona in o-
sební prijatelj predsednika Mus-
solinija, je večer obiskal Mussoli-
nija. Imela sta daljši privatni
razgovor.

PREVEČ NAPETA STRUNA RADA POČI

KREPKO GIBANJE JE ZAVA-
LOVALO MED DELAVCI,
ZAPOSLENIMI PRI
DVIGALIH.

Njih tlaka je odmerjena na 14
ur dnevno — 84 ur na teden!

New York, N. Y. — Delavci,
ki operirajo dvigala, so organizi-
rani v organizaciji "Elevator
Starters in Operators Union".
Ta organizacija je pričela s kam-
panjo za organiziranje delavcev,
ki so nastavljeni v apartmentskih
hišah in ki garajo po štirinajst
ur dnevno ponoči ali 84 ur v ted-
nu. Ti delavci so dolgo časa mol-
čali ali se pa posamič vprašali
hišne posestnike, da se jim tlaka
nekoliko olajša. Toda vsi poku-
si do zdaj so bili zastoj. Pvo-
stalo jim ni drugega, kot da se
organizirajo in svoje zahteve
skupno predložijo hišnim posestni-
kom.

Michael Fiore, poslovni odbor-
nik omenjene organizacije, izjav-
lja, ako ne bodo hišni posestniki
odnehali, da se bo razvila stavka.
Vseh delavcev, ki akurbe za vzdr-
ževanje hiš, je okrog 200.000.
Do zdaj je organizirana že pre-
cejšnja manjšina.

Nezadovoljnost med temi de-
lavci je velika, ker so hišni po-
sestniki nedavno utrgali mezdo
za 10 do 15 odstotkov. Delavci
bodo zahtevali povišanje mezde
od 25 do 30 odstotkov in 8-urni
delavnik. Kot minimalno mezdo
v apartmentskih hišah bodo za-
htevali \$25 na teden.

Stavka iz leta 1920 je naučila
delavce, da morajo biti združeni
z drugimi delavci, ki vzdržujejo
hiše, ako hočejo zmagati.

ČUDNI SO NAZORI ADVOKA- TA UNTERMYERJA.

Zagovarja svobodo govora, udri-
ha pa tudi po pekovskih delav-
cih zaradi njih zahtev.

New York, N. Y. — Samuel
Untermeyer, milijonar in advokat,
zagovarja svobodo govora, v isti
sapi pa udari po delavskih stro-
kovnih organizacijah, kot je to
storil na konvenciji organizacije
židovskih pekovskih tovarnar-
jev. Untermeyer je obsojal torbo
za grofa Karolyija, obsodbo Ro-
ger N. Baldwin radi njegovega
govora ob času stavke svilnih
tkalcev v Patersonu, v ravno t-
istem govoru je pa kritiziral stro-
kovno organizacijo židovskih pe-
kovskih delavcev. Untermeyer
meni, da so organizirani pekovi-
ski delavci preveč trdi s svojimi
gospodarji in da naj unija podpi-
še pogodbo z organizacijo pe-
kovskih gospodarjev, mesto da
prisili vsakega pekovskega go-
spodarja, da podpiše pogodbo za-
se. Dalje mu ni všeč, da se mora
vsak pekovski gospodar obrniti
na unijo, ako želi najeti delavce.
Delavski gospodarji so bili zelo
zadovoljni z njegovim govorom
in občudovali so njegovo liberal-
no nauke, ki imajo za podlago
manchesterski liberalizem.

ŽENSKA STAVKOVNA STRA- ZA ARETIRANA.

Washington, D. C. — Po dol-
gih letih je bila zopet aretirana
ženska stavkovna straža v
Washingtonu. Mrs. Dorothy Fer-
guson, je obtožena, da je informi-
rala odjemalce v prodajalni: "V
tej prodajalni so nastavljeni ne-
organizirani prodajalci in proda-
jalna ni naklonjena organizira-
nemu delavstvu." Na policijskem
sodišču jo bo zagovarjal advokat
Ameriške delavske federacije.

Tri Madžarke so se prigrisale
za rabeljako službo.

London, 18. apr. — Iz Budape-
šte poročajo, da je ogrska vlada
razpisala službo rabelja, ki obla-
ljudi. Priglasilo se je 500 prosil-
cev in med temi so tudi tri žen-
ske.

Painlevova vlada stopi jutri pred zbornico

Caillaux ima dalekosežne načrte
za rešitev finančne krize.

Pariz, 18. apr. — Nova fran-
coska vlada stopi v torek pred
zbornico in vpraša za zaupnico.
Painlevé predloži parlamentu
svoj program.

Kakor poročajo, namerava
Painlevé izpremeniti v marsičem
francosko zunanjo in notranjo
politiko. Če mu bodo socialisti
nasprotovali, se obrne na desnico
za pomoč. Boj a katoliško cerkvi-
jo se opusti in poslaništvo pri pa-
petu se vzpostavi. Politika na-
pram Nemčiji bo spravljiva. Od-
nosači a sovjetako Rusijo ostane-
jo neizpremenjeni. Briand, ki je
zdaj zunanji minister, namerava
v sporazumu z finančnim mini-
strom Caillauxom čimprej rešiti
vprašanje vojnih dolgov. Caillau-
xov načrt je, da nemška od-
škodnina plača vojne dolgove
Angliji in Ameriki.

Caillaux opusti Herriotov na-
črt za prevzetje kapitala in uve-
daje večje davke; dohodninski da-
vek se podvoji. Vrhutega namer-
ava pretvoriti bonde notranjih
posojil, ki znašajo ogromno vsoto
60 milijard mark, v brezob-
restne zakladniške note. Dalje
ima načrt za redukcijo osebja
javnih nameštencev in spojitve
vojne, mornaričnega in avia-
cijskega ministarstva v en sam od-
delek, ki se bo imenovalo mini-
strarstvo narodne obrambe. Caillau-
x tudi napoveduje ljuto vojno
vojnim dobičkarjem.

Vojaška revolta na Portugalskem

Petnajst ubitih in 200 ranjenih
v Lisboni; vodje revolte, men-
da fašisti, so v zaporu.

Lisbona, Portugalska, 19. apr. —
Včeraj je izbruhnila vojaška
revolta v Lisboni, ki pa je živel
le en dan. Cete, ki so ostale zve-
ste sedanji vladi, so udušile
vstajo v nedeljo zjutraj. Pet-
najst vojakov je bilo ubitih in
okrog 200 je ranjenih.

Vstajo so aranzirali naciona-
listi in na čelu gibanja je bil
Cunha Leal, bivši premijer. Zdaj
se nahaja v zaporu. General Si-
nel Cordes, ki je vodil rebelne
vojake, je tudi ujetnik.

Istčasno, ko so se vršili boji
med rebelnimi in lojalnimi četa-
mi, so izbruhili nemiri v več
krajih Lisbone; bilo je več
bombnih eksplozij. Danes je mir
v glavnem mestu.

PODPIRALI BODO "PRIJA- TELJSKE" BANKE.

Tako je sklenilo delavstvo v
Washingtonu.

Washington, D. C. — Wash-
ingtonska centralna delavska u-
nija je sklenila z 39. proti 6. gla-
sovom podpirati načrt, da se iz-
bere šest ali več lokalnih bank, ki
so "naklonjene" delavstvu. Vseh
bank je 47, katerim so bile raz-
poslane vprašalne pole. Pozvalo
se je v spomin, da se je pred ne-
kak leti neka banka pokazala so-
vražna napram delavstvu in pri-
zadežih je bilo \$200.000, "nalože-
nih kot hranilne vloge". Odoobra-
vanje je pozdravilo predlog, da
organizirani delavci ne nalagajo
denarja v banke, ki niso priporo-
čene od delavskih organizacij.

"DEŽAR" JE SPET ZASLUŽIL \$8000.

Fresno, Cal. — Charles M.
Hatfield, znani "dežar", ki dela
dež, je te dni prejel od farmerjev
v Tutale Laku vsoto \$8000, ko
je naredil dež. Hatfield se je po-
godil s farmerji, da naredi dva
in pol palca dežja. Ko je res pa-
dilo toliko dežja, so mu farmerji
izplačali dogovorjeno vsoto in
zraven so mu še dali \$1000 na-
grade. Lansko spomlad je Hat-
field tudi zaslužil toliko, ko je
namočil zemljo. Hatfield dela dež
na ta način, da spusti v zrak ne-
ke kemikalije, katere so njegova
tajnost.

ANGLIJA NAMERAVA UDUŠITI REVOLUCIJO V BOLGARIJI

Iz Londona namigujejo o skupnem nastopu entente proti
Avstriji, da razžene balkanski revolucionarni biro
na Dunaju. Anglija smatra eksplozijo v sofijski cer-
kvi za mednarodni čin. Ljut pogon na komuniste na
Bolgarskem; več ko 1000 je aretiranih. Število mrt-
vih in ranjenih v Sofiji raste.

Marx agitira za aneksijo Avstrije

Republikanski predsedniški kan-
didat je naredil iz tega vpraša-
nja eno glavnih točk svojega
volilnega programa.

Berlin, 18. apr. — Dr. Viljem
Marx, predsedniški kandidat re-
publikanske koalicije v Nemčiji,
je sinoči na volilnem shodu v
Berlinu dejal, da mora Nemčija
zahtevati aneksijo Avstrije, ka-
dar pride vprašanje varnosti
Francije na dnevi red. Zahteva
bo vsekakor ugajala onim staro-
kopitnim elementom, ki še niso
pozabili na velikohemško idejo.

Marx je apeliral na volilce, naj
volijo republikansko, če hočejo
obvarovati Nemčijo revolucije.
Zmaga monarhistične koalicije
lahko izrova krvav prevrat, je
rekel.

Monarhisti so silno nejevoljni
nad zunanjim ministrom Strese-
mannom, ki je na volilnem shodu
v Hamburgu popolnoma ignori-
ral kandidata Hindenburga, dal
se je prej izrekel za njegovo
kandidaturo. Niti s eno besedico
ni omenil monarhističnega kan-
didata. Hindenburg namerava l-
meti en sam govor prihodnji pe-
tek in ta bo na radio. Govoril bo
svoje to, kar mu spišejo monar-
histični kolovodje.

KANADČANI IZZIVAJO BAN- KIRJE.

Washington, D. C. — Gospo-
darski položaj v Kanadi je izred-
no slab, ker se je zrušila njena
poljedelska prosperiteta. Padla
je njena produktivnost, ker so
padle cene poljskim pridelkom.
Tako sodita Spencer in Battle Ri-
verja in Coote iz McLeoda v pro-
vinci Alberta, ki se nahajata v
Washingtonu, da preštudirata
davčne američne Združenih dr-
žav.

Spencer in Coote sta člana ra-
dikalnega bloka v kanadski zbor-
nici v Ottawi. Oba sta člana tudi
bančnega odseka, ki išče izhod iz
gospodarskega močvirja dolgov,
ki so posledica vojne. Spencer
sodi, da so zastopniki iz Alberta
pripravljeni proglasiti, da se
vporabi javni kredit brez izdaja-
nja obveznic in drugih obresti
nosečih bančnih manipulacij. On
poroča, da vodijo zdaj kanadske
bančne posle štiri banke, da so
vse banke umaknile kredit far-
marjem na zapadu, da zapadni
farmaki svet ni skoraj nič vreden
den na trgu in da vlada v Kana-
di velika brezposelnost, ker se
Kanadčani ne morejo izseljevati
v Združene države. Izjavil je,
ako kdo obtožuje farmerje in de-
lavce, da so "boljševiki", tedaj se
mu delovno ljudstvo reši.

Po zadnjem poročilu, bo naj-
manj 150 mrtvih in okrog 300 je
ranjenih. Vse bolnišnice in sani-
tariji v Sofiji so polni ranjencev.
Premijer Cankov in vojni mini-
ster Volkov sta le lahko ranjena.

Iz razvalin katedrale še vedno
vlačijo nove mrtlice. Bomba je bi-
la položena v podstrešju cerkve
in v hipu razstrelbe se je podrla
kupola ter padla na ljudi v cerk-
vi. Kakor poročajo, je bilo pri-
bližno 2000 ljudi v katedrali in
pred cerkvijo; največ je bilo vo-
jakov, javnih uradnikov in pri-
stažev vladne stranke z njihovi-
mi družinami. Med mrtvimi je
tudi več duhovnov. Sofijski nad-
škof Stefan je težko ranjen. Za-
rotniki, ki so položili bombo, so
nameravali ubiti vse ministre in
poveljnike armade, ki so prisot-
stvovali pogrebu generala Geor-
gijeva, kateri je bil ustreljen na
cesti v torek. Načrt ni uspel, ker
je bomba prehitro eksplozirala.

Ubitih je bilo najmanj šest gene-
ralov, okrog 50 častnikov, 60
vladnih uradnikov in pol ducata
poslancev.

Cankov, dasi ranjen, je takoj
po razstrelbi odredil splošno vojno
stanje. Vse meje so zaprte.
Le tujci, ki se lahko izkažejo s
potnimi listi, smejo oditi iz de-
žele. Sofija je danes vojaški ta-
bor. Vlada je začela stražen po-
gon na komuniste in člane kmeč-
ke stranke. Več ko 1000 oseb je
bilo aretiranih v zadnjih 48. u-
rah.

POBOJNIKI NAPADLI PRED- SEDNIKA TESARSKO UNJE.

Chicago, Ill. — Dva pobojnika
sta napadla s kovanimi napestni-
kami Henry Jensena, starega 45
let in predsednika unije tesar-
skih delavcev. Po napadu sta
zbežala. Jensena so prepeljali v
bolnišnico. Zdravniki izjavljajo,
da je poškodba resna.

Napad je bil izvršen na ulici
in Jensen ni mogel dati nobenega
pojasnila, ker brutalnih in stra-
hopetnih napadalcev ne pozna.

VREME.

Chicago in okolica: V torek
oblačno, morda deževno, toda
gorko. Južnovzhodni vetrovi.
Temperatura v zadnjih 24. u-
rah: najvišja 53, najnižja 41.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$6.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$6.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (April 30-1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NOVI PROBLEMI PRED ORGANIZIRANIMI DELAVCI

O tem ni dvoma, da se kapital v vseh industrijah vedno bolj osredotočuje, niti tega osredotujučega kapitala pa drže v Wall Street, kjer so nastanjeni finančniki, ki kontrolirajo kapital, ki je naložen v industriji in poljedelstvu.

Nekdanji mali mojstri so zelo redka prikazen, in kar jih je ostalo, imajo ravnatko trd boj za obstanek, kot delavci. Ti mali mojstri so ostali samo še tam, kamor trst s svojimi ogromnimi lovskami še niso posegli. Male družbe se združujejo v večje in večje družbe v manjše truste, manjši trusti pa v velike truste ali industrijske kombinacije. Ta gospodarski proces se neprestano vrši v vseh industrijah in v nekaterih industrijah je skoraj že dovršen.

Ta gospodarski proces pa prinaša organiziranim delavcem nove probleme, ki kličejo organizirano delavstvo, da jih reši, preden bo gospodarski proces tako dovršen, da bo vsak odpor organiziranih delavcev proti svojim gospodarjem popolnoma zaman.

Gospodarji industrije in financ bodo zadobili tako moč, da bodo lahko hkratu odpustili sto tisoč ali pa še več delavcev, da jih napravijo poslušne in pokorne.

Hidro-električne naprave se razvijajo. Ako se te naprave razvijejo in bodo pod kontrolo privatnih interesov, bodo lahko v slučaju potrebe znižali produkcijo premoga za sto milijonov ton premoga. Kajti hidro-električne naprave bodo nadomestile silo, za katero so potrebovali preje premog. Odpušeni pa ne bodo neorganizirani rudarji, ampak zaprli bodo rudnike, v katerih delajo organizirani rudarji.

Električna lokomotiva tudi že prihaja in je še samo vprašanje časa, da se uvede splošno. To pomeni, da se bo potrebovalo manj premoga, pa tudi službo strojevodja bodo lahko opravljali neizučeni delavci.

Kadar se vrše take izpremembe v gospodarstvu, je v industrijah, v katerih se vrše izpremembe, vedno večje število delavcev brez dela. Ze v naravi človeka je, da se nerad loči od dela v industriji, v kateri je že delal deset ali še več let in si je v teku let pridobil gotovo mero izurjenosti. Ti brezposelni delavci, ki bodo zaradi tega brez dela, ker jih industrija več ne potrebuje, bodo vedno tvorili nevarnost za delavske strokovne organizacije.

Brez dvoma prihajajo velike tehnične izpremembe, a te velike tehnične izpremembe v industrijah, ki so pod kontrolo privatnih interesov, prinašajo velike nevarnosti za strokovno organizirano delavstvo.

Ako hočejo strokovne organizacije odvrniti to nevarnost, se morajo nanjo že zdaj pripraviti.

Kadar se izvrše izpremembe v industriji, so potrebne izpremembe v strokovnih organizacijah. V srednjem veku in skoraj do novega veka sem so zadostovali cehi za rokodelske pomočnike, da so se bojevali proti poželjivosti mojstrov. Ko se je pričela razvijati industrija, so se ustanovljale strokovne organizacije stare šole, to je po rokodelstvih in brez tesne medsebojne zveze. Nadaljnji razvoj je prisilil te strokovne organizacije, da so ustanovile zveze, v katero so pripadale lokalne organizacije ene stroke. Nato so se te zveze združile v narodno zvezo in kasneje v mednarodno, dasiravno so delavci ostali v lokalnih organizacijah razdeljeni po strokah. Moderna industrija pa zahteva industrijske organizacije. Tehnični razvoj v industriji in osredotočenje kapitala in industrij v rokah vedno manj gospodarjev, pa zahtevala, da se iz vseh industrijskih organizacij razvije ena sama industrijska organizacija, ker bo tovarnar lahko najel prvega delavca, ki pride vprašat za delo ne glede nato kaj zna in kaj nezna, ker bodo stroji tako izpopolnjeni, da ne bodo potrebovali izkušenih delavcev.

Ako strokovne organizacije ne bodo vpoštevale tega dejstva, bodo prišli prav zanesljivo trdi časi trpljenja za delavce, ki bodo zahtevali velike žrtve od njih strani. Temu trpljenju in žrtvam se delavci lahko izognejo, ako

prično pravočasno reorganizirati svoje obstoječe organizacije, da jih razvoj v industriji in osredotočenje kapitala ne prehitita.

Novi problemi pred organiziranimi delavci so tukaj. Rešiti jih bodo morali sami, kajti kapitalisti jih prav zanealljivo ne bodo reševali zanje.

SLIKE IZ NASELJIN

Southview, Pa. — Pred kratkem je bilo poročano iz te naselbine, kako se nam godi delavcem. Tudi zdaj se še ne morem pohvaliti z razmerami, ker so popolnoma slabe, akoraj bi rekel, da ni nič dela. Ničesar ne moremo zaslužiti. Kakor je pokazal začetek leta, bodo imeli rudarji letos veliko počitnice.

Tukajšnji rojaki so sklenili prirediti veselico dne 25. aprila v korist Slovenskemu narodnemu domu. Nas vseh dolžnost je, da podpiramo to prekernost stavbo, zato kličem vse rojake iz bližnje okolice, da se gotovo udeležite. Godba bo iz Pittsburgha. Za vso potrebno postrežbo bo skrbel zato izvoljeni odbor. Na svidenje dne 25. aprila! — John Jabkar, tajnik.

Nemacolin, Pa. — (Slika iz connellvillskega okrožja trdega premoga.) — Malo je slišati iz te okolice, čeprav je tu dosti Slovencev in Hrvatov ter vobče Jugoslovancev. V Nemacolinu smo za piruhe dobili trinideset-odstotno znižanje mezde. Dozdej je še bilo živeti, od sedaj naprej pa ne vemo, kako, ker tudi stanovanja so povišali od dvanaest na šestnajst dolarjev, premog pa od \$1.50 na \$3. Prej smo imeli plačo: postaviteljci opor \$7.55, sedaj \$5.05; polaganci tirov, prej \$7.55, zdaj \$5.05; motorniki, prej \$7.55, zdaj \$5.05; pomagati, prej \$6.75, zdaj \$4.35; delavci od znotraj, prej \$6.50, zdaj \$4.15; navadni delavci od zunaj, prej \$4.05, zdaj \$3.60.

Od vozičkov, kateri, kakor pravi kompanija, držijo po šestinsedest bušljev, je prej bilo po \$1.35, zdaj pa ravno dolar. Voziček pa ne drži nič manj kakor štiri tone in pol.

Lepe piruhe smo dobili za veliko noč!

Pozdrav vsem soproatom S. N. P. J. — Louis Lastiner.

S pota. — Po Minnesoti je od novembra naprej tulla mrzla burja, ki je nesla snežinke v oči. Po zatijih so se delali kupi snega in zameti. Vse je kakor čez noč miallo. Tako sem opisal še v začetku marca. Debeli led na jezerih se je staljal in danes je vstopoval lepa spomlad. Brstje se poganja ob jezerakih krajih, ptice selivke že pojo iz gnezda. Nad ravno ozelenelo trato se tu pa tam tudi že pokaže zgodnji metuljček. O letošnji veliki noči je bila tudi v Minnesoti že resnična spomlad.

S spomladjo pa je prišlo tudi veselje, zvoki godbe so se spet zasiliali in navdušili stare in mlade k veselju in zabavi pri slovenskem pevskem društvu "Sloveniji" v Eveleth, Minn., katero je pod skrbnim vodstvom iz Chicago došlega rojaka Kuhela ml. Ko nam je v začetku zbor zapel lepe domače pesmi, smo se v duhu zazrli v naš Triglav, v slovensko demovino. Občeznani rojak Bratulič z Eveletha je v vzpodbudnem govoru orisal mlado in hitro napredujoče društvo. Povedal je, da je društvo nepolitično, ustanovljeno za povzdigo naroda in izobrazbo. Tako je bilo na prvi ponedeljek po veliki noči, ko je bila prva prireditev te spomladni od društva Slovenija. Na vrsti pa so še druge veselice, prav kakor se spodobi za spomladni čas, kar je tudi lahko, ker tu so rojaki drug z drugim, to je, da so delavci skupni, ne da bi si drug drugemu očitali neresničnost. Svoji k svojim, to naj je tudi za naprej naše geslo, in ne ozirati se na dotičnike, ki se zadnje čase toliko zaganjajo v napredno delavstvo. Oni tam doll v Chicagu imajo baje patent za blatenje. So pa vsi enaki, od najnižjega ministranta do najvišjega slovenskega svecenika. Prvi smoter njih je, da jim nese kupčija, in ako ta peša, pa napadajo napredne ljudi, češ, da so oni povzročitelji slabenja učinkov njih naukov. Kdor meče blato, mu damo, kar sam lače. To gre tudi za K., o čemur pa več kasneje. Do takrat pa naj stopijo pred ogledalo in videli bodo, kdo in kaj so. — Matija Pogorelec.

Cle Elum, Wash. — Umrla je Katerina Pirnat, roj. Selšnik, doma iz Solčave pri Celju na Stajerskem. Pokojnica je bila bolna tri tedne in je umrla dne 1. aprila v starosti 44 let. Imela je arčno napako in vodenico. Pokojnica je bila v Ameriki kakš štiri leta. Tu zapuška soproga, hčer in brata, v starem kraju sina, brata in tri sestre. Ima še nekaj sorodnikov v Somersetu, Colo. Pokojnica je bila članica društva "Nova doba" št. 371 S. N. P. J., katere člani so ji priredili krasen spreved. Spreveda se je udeležilo tudi društvo "Dobrodošli" št. 79 S. N. P. J. iz Cle Eluma z zastavo, in je položilo krasen venec v zadnji spomin.

Hvala gre vsem članom društva št. 79, ki smo vsi korakali za njihovo zastavo proti pokopališču. Civilni pogreb se je vršil dne 6. aprila ob dveh popoldne od hiše žalosti.

Lepa hvala gre gd. Mary Medved za njen trud, ko je bla okoli slovenskih žen in nabrala vsoto osem dolarjev, za katero je kupila cvetlice. Hvala truštvnemu predsedniku Franku Bitencu, tajniku Valentinu Hmelicu za njun trud, ki sta vse lepo ukrenila. Dragi pokojni člani! pa želimo vsi skupaj miren počitek. Lahka naj ji bo ameriška zemlja.

Rojaki, pristopajte k Slovenski narodni podporni jednoti! — Frank Moskon, član društva št. 371.

Imperij odprte delavnice

Piše Leland Olds za Fed. Press.

Poglejmo kleče odprte delavnice, kakor pritiskajo na organizirane rudarje! Za zlato dobo ameriško cesarstvo bogatih vlagateljev zahteva podložni delavski razred doma. Odprta delavnica je domača stran imperializma.

Vojna je ostavila tri mogočne delavske skupine, ki so mogli odbijati "božanske pravice" deparnih mogotcev: železnice, delavce, rudarje in stavbinske delavce. Druge močne unije se ne tijejo tako direktno osnovne industrije, v kateri je finančno diktatorstvo tako zakopano kakor v strelnih jarkih.

Strategija odprte delavnice od leta 1924 je bila, da se izstradajo označene skupine, da se bodo rade same podale s časom in pristale na odpravo nezaposlenosti, kakor si želijo bogati podjetniki.

Prvi so prišli na vrsto železniški delavci, mehaniki iz železniških delavnic, ki tvorijo trdnjavo kovinarskih delavcev. V manj kakor enem letu je bilo 200,000 odslovljenih in železnice so obratovale naprej brez popravil ali pa so se pogodile proti ogromni podkupnini z neunijskimi podjetji. Bilo je naznanjeno izprtje, proti kateremu so delavci bili trpek boj, toda zaman. V dveh letih, med časom, ko so desetisoči imeli čisto malo za službo ali pa nič, so železnice izsilile leta 1922 stavko po delavnicah. In železnica je stala za hrbtom železniških družb.

Unije kovinarskih delavcev so izgubile veliko članstva, izgubile so pravico, da predstavljajo večino delavcev, ki so zaposleni po železnica, izgubile so svojo odporno silo. Stavkovna akcija je bila razbita.

Odprta delavnica je zadela rudarje. Unijske jame po Illinoisu, Indiani, Ohiju, West Virginiji, Kentuckyju in po mnogih rudniških južnega zapada so bile prisiljene, da obratujejo le polovico časa. V mnogih slučajih so jih zaprli popolnoma, dočim so neunijski rudniki presegali v obratovanju vse prejšnje rekorde. Nekateri unijske jame so se po skoraj vseh distriktih tudi predvidno odprle, da so pričele obratovati pod odprto delavnico.

Na zadnji konvenciji podjetnikov v Clevelandu, ki so prišli s centralnega polja, so prinesli tudi naprej zaključek, če se dosedanje izpiranje rudarjev še ne bo izkazalo učinkovito, da bodo izpor in uvažanje odprte delavnice razširili tudi na Pennsylvanijo. In sledil je izpor na pitta-

burškem premogovnem plju. Unija je bila primorana izključiti lokale, katerih vsi člani so pričeli delati na nekaki sjeplni kooperativni podlagi v svrhu, da se rešijo pogodbe in dobijo delo. Kdo je prihodnji? Na vrsto pridejo unije stavbinskih delavcev, ki pa so sedaj še kolikor toliko varovane radi velike zahteve postavljanja hiš. Za njimi tudi še pridejo na vrsto železničarji, ki so ostali še kaj močni.

Spomladna okrepčila

Prišla je spomlad in tudi čas, ko ljudje radi jemljejo takozvana "spomladna okrepčila" (spring tonics).

Dr. Matthias Nicoll jr., zdravstveni komisar države New York, je v nedavnem radio-predavanju dal sledeči dobri recept "spomladna okrepčila".

"Jemlji vsak dan dobro dozo solčne svetlobe pomešano z živahno hojo. Naj sledi primeren obed, v katerem naj bo vsaj ena zelenjava. Privočji utrujenemu telesu vsaj osem ur spanja. Osveži med tem pljuča v svežem zraku, ki naj prihaja skozi odprto okno. Ko vstaneš, rabi čim več vode, zunaj in znotraj."

Ta recept — enostaven in poceni — je sledil obširnemu razgovoru, v katerem je dr. Nicoll zaamehoval starodavno navado takozvanih spomladnih okrepčil. Zlasti žveplo in sirup sta se smatralo in se še vedno tupatam smatra kot izborna pomladno okrepčilo. Otroci so se bali že same misli na studljivo dozo sirupa in žvepla, ali mamica je smatrala tako toniko za neobhodno potrebno začetkom spomladi.

Zakaj so ljudje ravno zmesi sirupa in žvepla prepisovali tako čudotvorno moč, nihče ne ve. Sicer v našem je pomagalo, saj je sirup odvajalno sredstvo. Ali vsako moderno odvajalno sredstvo bi ravno tako pomagalo.

Za arečo današnjih otrok ni sta sirup in žveplo nič več tako popularna s starši, ali, ako človek sodi po raznih oglaših o tonikah, ki naj okrepčajo in čistijo telo, mora človek le sklepati, da mesto nepotrebnih lekov prejšnjih časov imamo dandanes še manj vrednih lekov, za katere ljudje trosijo mnogo denarja.

Čudežnih lekov za vse sploh ni. Medicina, ki lahko pomaga enemu, utegne imeti na drugega najhujše posledice. Je le ena spomladanska tonika za one, ki čutijo ono "spomladno utrujenost" ali "spomladno mrzlico". In za to toniko je dr. Nicoll dal zgornji recept, ki bo lečil tudi najbolj težke slučaje in poleg tega nič ne stane. — F. L. I. S.

Vesti iz Jugoslavije

Elektrifikacija ptujskega polja. V nedeljo dne 29. marca je prvič zazarela v vasi Zlatolčje pri Ptuj elektrika, ki je bila priključena na daljnovidne falške elektrarne v Ptuj. Ob tej priliki se je vršila v Zlatolčju lepa domača veselica.

Nesreča v rudniku. V premogovniku Podlož-Hrastovec se je 30. marca pripetila težka nesreča. Rudar Maks Sepej je padel v 50 metrov globok rov ter si pri padcu razbil lobanjo. Zlomil si je tudi desno roko ter zadobil rane po vsem telesu. Sepeja so v brezupnem stanju prepeljali v mari-borsko bolnišnico.

ZDRUŽENE DRŽAVE TOŽIJO BETHLEHEM KOMPANJO.

Philadelphia, Pa. — Vlada je vložila tožbo na zveznem distriktnem sodišču, da se iztirja od Bethlehem kompanije od \$11,000,000 do \$15,000,000, ki so bili plačani preveč za delo v vojnem času.

KJE STA?

Anton Humar, rojen leta 1887 v Gorici. V Ameriko je prišel leta 1920 in je stanoval v New Yorku. Iše ga brat Franjo Humar v Vidoncih, pošta Gornja Lendava, Prekmurje.

Jonip Lenjak, rojen v Novem mestu. V Ameriko je prišel leta 1903 in je stanoval leta 1914 na naslovu: 1111 Wood Alley, Brad-dock, Pa. Iše ga nečak Ivan Ohnjec, Sudnička, br. 7, Zagreb. Naproša se vsak, ki mu je kaj znano o imenovanih osebah, ali pa iskana sama, da se zglasita na: Generalni konzulat S. H. S., 443 West 22nd St., New York City.

ŽARKOMET

Nova dogma.

Cenjeni K. T. B.! Spet se oglašam in zraven ti pošiljam "Glasilo župnije sv. Stefana", ki je prišlo v roke. Ker stanuje blizu Stefanovih, je take re lahko dobiti; saj leže celo na cesti. Kakor vidiš, je v "Glasilu" izkaz davkov, ki jih plačujejo f rani Bogu. Črno na belem lahi čitaš, da denar gre Bogu! Ko čitaš dalje, najdeš, da je Kazimir z duhovskimi pomočniki vred vzel \$2705 plače, mežnar vzel \$1231.50, farovž z drugim pritliklarni je požrl blizu \$450, akoj je vzel \$1000, papež je dobil \$92, garaža za "Columbia" je stala \$427 itd. Vsega skupa so farani plačali v prejšnjem letu \$24,278.70, v blagajni pa je stalo \$424.72. Vidiš, tako živi na Bog!

Ali to še ni važno za nas, ki plačujemo davka. Zanimiva nova dogma, katero je proklamiral Kazimir. Čitaš jo na strani "Glasila župnije sv. Stefana". Dogma se glasi:

"Vsak človek je dolžan Bogu vsako leto desetino svojega z služka in pridelka, to je 10c vsakega dolarja. . . . Kdor ne Bogu prostovoljno tega davka Bog še najde način, da ga dobi."

How's that for free people a free country? In v 20. stoletju! Ni čuda, da je ubogim ljudem pod smrtnim grehom prepovedano čitati kaj drugega kot kutarski list in Ave Marijo. Še oglašim. — Neizpovedan grešnik, Chicago.

Na dan z resnico!

Dopisovalci, varujte se, da ne bošete poročali resnice. Ako bos resnico pisali, prav gotovo bos napadeni in razglašeni za lažnjake. To se je zgodilo meni. — F. L. I. S.

Uganka.

Zena ni človek — pa je rodila človeka. Kaj je to? — Rdeča Vronika, Milwaukee, Wis.

Amerikanizem.

Vse za cent, kvoder in dolar.

Ljudstva ljubijo vojno, stradija je, goloto! . . .

Pirčev list zaključuje, da ljudstva v Evropi vračajo n dešno, to je proč od socializma kajti socializem jih je pahnil nanečo.

Yes, sir! Socializem, ki dr Evropo v pesteh zadnjih 50 let je vzel ljudstvom vsa ogromna bogastva. Zato se vračajo h Poln carejem, Hindenburgom in drugim takim proletarcem, ki ljubijo mir, demokracijo in svobodo . . .

Dogodek št. 46.

(Prva in zadnja spoved.)

Deset let sem bil star, ko sem šel prvič k spovedi. Bila je tudi zadnja. Župnik mi ni dal odveze. Rekel je, da sem že zapisal pogubljenju, čeprav še tak mlad. Šel sem domov in premisljal, kako bi ušel pogubljenju. Spomnil sem se neke družine, je bila na glasu, da je brezverska. Oče tiste družine ni pošiljal svojih otrok v cerkev. K njemu grem in povem kaj se je z menoj zgodilo, da me je župnik obsodil v pogubljenje. Mož se nasmeje in pravi, da me kmalu reši pogubljenje. Dal mi je neke knjige in list "Rdeči prapor". To čitaj, je rekel, pa boš rešen vseh strahov. Res sem čital in v kratkem času me je minil strah pred poklomo. Zato je bila moja prva spoved tudi zadnja. — John iz Herminie, Pa.

Dogodek št. 47.

Kako sem vero izgubil, namreč vero v katališke malikovanje. Bilo je v starem kraju. Ne vem, kako so se bili častiti gospodje pri Mohorjevi družbi tako spozabili, da so enkrat izdali poezijo Simona Gregorčiča. Simon Gregorčič je bil duhovnik, toda ko sem čital njegovo pesem "Človeka nikar", sem takoj vedel, da on ni verjel v humbug. Ta pesem — ki govori o večnem prenavljanju, a smrti ni nikjer, mi je dala misliti. Kdor dobro opazuje naravo, ve, da res ni nobene smrti. To, kar imenujemo smrt, je le razpad oblik in anovi, ki se po zakonih narave povrne v prvi in iz prvi nastajajo zopet nove zgradbe. Od tistega časa ne verujem več v nobeno humbugarstvo in ne bojim se smrti. Gregorčiču pa bom hvaležen vse svoje življenje. — George Gornik, Bellingham, Wash.

K. T. B.

DELAJSKE NOVICE

(Federated Press.)

Čikaških delavskih krogov. Organizacija brivcev je izvo-
la \$4 tedenskega poviška.
ova pogodba, ki velja za tri le-
na brivskim delavcem \$30
eden in 60% prejemka, kar
je \$42.
Organizacija I. W. W. je kupi-
no poslopje za svoj glavni
Poslopje se nahaja na 3333
Belmont ave. Tu bodo vsi u-
prostori kakor tudi tiskar-
ni, kateri se bo tiskalo osem
Organizacija se preseli v
novi stan 1. maja.

delavska družba ukrala uni-
sko znamko.

Minneapolis. — Peoples Bake-
Ca se mora zagovarjati pred
sodnikom, ker rabi unijsko znam-
ko na kruhu brez dovoljenja u-
Družba je pretrgala pogod-
unijo in uposljuje sbeke, to-
namko še vedno rabi, da za-
odjemalce. Unija pekov
delavcev št. 231 je tožitelj.
delavci se organizi-
rajo.

Washington. — Severnoameri-
kanska Mednarodnega de-
lavske biroja lige narodov po-
da so zastopniki organiza-
pohabljenih delavcev v Angli-
Belgiji in Franciji pred krat-
imeli konferenco v Ženevi,
kateri so ustanovili medna-
rožno zvezo pohabljenih delav-
Odbor zveze apelira na de-
vseh vseh delcih, ki so trajno
delavci pri delu, naj se orga-
nizirajo in stopijo v svojo inter-
nacionalo.

Stavka predilcev.

Holyoke, Mass. — 350 predil-
ev Hadley Mills je zastavkalo
dni. Zahtevajo 15 odstotkov
poviška. Stavko vodi neodvisna
delavska unija predilcev in tkal.

delavski odpro svoje delavnice.
Washington, D. C. — Unija
delavcev in sobnih slikarjev,
stavkajo že dva tedna, je skle-
la odpreti svoje delavnice. De-
delci bodo sprejemali dela brez
poviška in služili \$10 dnevno ko-
ar zahtevajo.

delavski noče organiziranih
delavcev.

Mexico City. — Delavski orga-
nizatorji, katere je poslala Meh-
delavska federacija v sosed-
republiko Guatemala na ju-
da da organizirajo neodvisne de-
delce, so bili izgnani po odredbi
guatemalske vlade. Nekaj orga-
nizatorjev je bilo vrženih v za-
Guatemalska vlada je odre-
da, da v republiko Guatemali ne
biti delavskih strokovnih u-

JE PA JE KONEC PRO-
STORA?

Cambridge, Mass. — Na zvez-
ni harvardske univerze so do-
delci, da je najbolj oddaljena
zvezda, ki se lahko vidi z naj-
daljšim daljnogledom oddaljena
zemlje en milijon svetlobnih
let. Ta zvezda je med zvezdo-
nanci poznana kot NGC 6822.
Zvezdoznanci so izračunili, a-
bi značajna ladja plula nočin-
na hitrico šestdeset milj v u-
la ne da bi se ustavila, tedaj
potrebnovala 33,315,000,000 let
da dope do te zvezde.

Duhovni, ako jih kdo vpraša,
ne nebesa, pokažejo proti ne-
besu, da so na pad zvezdami.
Zvezdoznanci jih s svojimi naj-
daljšimi daljnogledi niso odkrili
prostora, ki se razteza med
najbolj oddaljenimi zvezda-
mi, ki se vidi le z najboljšimi
daljnogledi. Za to zvezdo je zo-
bil prostor, zvezde itd. Dore to
nebesa se bolj oddaljena. To se
v najboljši oddaljene zvezde, ki se
v najboljši daljnogledi, se
potrebuje več kot tri in tride-
milijard let, ako se potuje
s hitrico šestdeset milj
v uro. Duhovni, pa pravijo, da
met se ni star šest tisoč let. Kje
torej duše očakov. Ali so že
pele v nebesa? In če so tam,
kakšno hitrico so potovale?

EVANSTONU JE SE PRE-
MALO CERKVA.

Evanston, Ill. — Župnik dr.
Elmer Brown je pričel s a-
nizacijo, da se nabere sklad pol-
milijona dolarjev, ki naj služi za
gradnjo prve kongresionalne
cerkve.
To mesto je že zdaj na glasu,
da ima več cerkva, kot jih po-
trebuje.

KOMUR GRE MAR.

Ce je urednik skrivnostno sladko
ginjen ...

Takrat vse dvojno vidi! Na-
vadno vodo smatra za brinjevec
in brinjevec pa za vodo; privat-
na lastnina se mu zdi, da je jav-
na, naobratno se mu pa javna
lastnina zdi, da je privatna. Za-
to tudi ni nič čudnega, ako ima
pri pisanju uvodnikov še večjo
smolo.

Takemu uredniku se ne sme
zameriti, ako piše, da so v Chica-
gu državljani zavrgli z velikans-
ko večino predlog, da bi mesto
lastovalo cestne železnice, ker
državljan niso zavrgli takega
predloga, ker ga ni bilo na glas-
vanju, ampak so zavrgli umaza-
no kupčijo, ki so jo nameravali
privatni privilegiji in interesi iz-
vršiti pod krinko javnega last-
ništva. Takemu tovarišu se daje-
jo le dobri nasveti, karati se pa
ne sme.

In če se urednik v svoji skriv-
nostnosladki ginjenosti jezi, ker
je taka kupčija propadla, v kate-
re je sam zaljubljen in jih prav
rad podpira, in ker je tudi "Pro-
sveta" pripomogla, da se niso iz-
vršili načrti privatnih privilegij
in interesov, naj sede na led
in sedi toliko časa na njem, do-
kter se mu ne bo skrivnostno-
sladka ginjenost izkadila iz gla-
ve. Ako se bo ravnal po tem na-
svetu, si bo v bodočnosti prihrani-
l marsikatero blamažo v slo-
venski javnosti. Za urednika, ki
je dan za dnem skrivnostno sla-
dko ginjen, prihaja tudi nevar-
nost, da se nekega dne pronajde
v palači, v kateri imajo umobolni
brezplačno stanovanje in hrano.
Za tovariša je mogoče še čas, da
krene na pravo pot.

VEŽARJI NA DELU V INTE-
RESU CESTNOŽELEZNI-
SKE DRUŽBE.

Propaganda za terminsko pogod-
bo je pričela.

Springfield, Ill. — Parlamen-
tarni vežarji in zakulisniki so bi-
li na delu v Chicagu in Spring-
fieldu pri razširjanju propagan-
de v interesu cestnoželeznih
interesov.

Zastopnik Henry A. Blairja,
predsednika čikaških cestnih
železnic, je delil "Public Service
Magazine", list, ki zagovarja pri-
vatne interese za javne potreb-
ščine, v interesu terminskega do-
voljenja, po katerem lahko druž-
ba za javne potrebščine nadalju-
je z obratom svojega podjetja,
četudi je potekla koncesija.

Občinski svetovalec Wiley W.
Mills, po poklicu advokat, se je
izrazil, ako bo sprejeta Barrova
predloga, da bo izvršen korak za
šestdeset let nazaj. Mills je bil
eden glavnih nasprotnikov De-
verjevega načrta. Menil je, če bo
predloga sprejeta, da bo konec
"homerul" za javno potrebsčine
enkrat za vselej.

"Postava za devet in devetde-
set let je bila sprejeta v ilinojski
legislaturi leta 1865, toda a-
mendment k postavi za ilinojsko
komercialno postavu, predložen
po senatorju Barru, ne sme biti
nikdar sprejet," je rekel Mills.

Temu je dodal, ako se ljudstvo
v Chicagu in v drugih ilinojskih
mestih na kaj združi, tedaj je
potreba, da se zedinijo za "home-
rulo". Barrova predloga uniči lo-
kalno kontrolo nad transportaci-
jo in drugimi korporacijami za
javne potrebsčine.

"Zdaj razumemo, zakaj se ni
moglo odložiti splošno glasova-
nje glede zadnje cestnoželezni-
ške odredbe. Noben član splošne
zbornice naj ne glasuje za to ne-
aravno predlogo, ako ni priprav-
ljen se umakniti iz političnega
življenja," je naglašal Mills.

Proti Barrovi predlogi so o-
glasili tudi bivši župan Carter
Harrison in stari poslanci.
Zadnji so izjavili, da ta predloga
daje preveč neomejene moči gle-
da transportacije in korporaciji
za javne potrebsčine.

SAMO DVA MESARJA NA VI-
DIKU.

Washington, D. C. — Benja-
min C. Marsh, ravnatelj Narod-
nega farmarskega sveta, pravi v
svoji vlogi na poljedelskega taj-
nika, da bomo kmalu imeli samo
dva velemesarja mesto petih, a-
ko se potrdi Armour-Morrisova
družitev. Marsh je pronašel, da
boda ta dva velemesarja imela
48 odstotkov meddržavne klav-
niške industrije pod svojo kon-
trolo.

IZKORIŠČANJE OTROK CVE-
TE NA BOMBAŽNIH
NASADIH.

New York, N. Y. — Organiza-
cija National Child Labor Com-
mittee je študirala izkoriščanje
otrok na bombažnih nasadih v
Teksasu. Studije so se raztezale
prek šest okrajev in na 998 druž-
in, ki štejejo skupaj 5,121 oseb.
Dognalo se je, da belopoltni otro-
ci izgube eno četrtno časa od
šolskega obiska, zamoraki otroci
pa polovico časa.

Otroci v starosti od šest do
šestnajst let delajo po devet do
enajst ur dnevno na bombažnih
nasadih. Pomagati morajo pri
sadenju, kultiviranju in okopa-
vanju in zopet pri pobiranju
bombaža. Otroci so prisiljeni
delati revščine njih starišev.

Ti fakti govorijo, kako potrebna
je federalna zaščita otrok.

DOLGE DELAVNE URE PRE-
POVEDANE ZA OTROKE
V NEW YORKU.

Albany, N. Y. — Governor
Smith je podpisal Moorove pred-
logo, ki določa, da ne smejo otro-
ci več delati v tovarnah kot štiri
in štirideset ur v tednu. Podpisa-
na je bila tudi Trumanova pred-
loga, ki določa, da se mora od-
škodnina zaradi poškodb izplače-
vati že štirinajst dni po poškod-
bi. Sedaj se je izplačevala šele
tri tedne po poškodbi.

50,000 uradnic v Rusiji.

Washington, D. C. — Tuka-
jni ruski sovjetski informativni
biro poroča, da je približno 50-
000 žensk uposlenih v sovjetskih
uradih.

JAVNA GOVORNICA

(Glasovi članov S. N. P. J. in
čitateljev Prosveta.)

Collinwood, Ohio. — Ze lan-
sko leto je bilo dopisniku dosti
povedano, ko se je prala zadeva
v G. S. Zdaj se izraža kot uradna
oseba, slovenski funkcionar v
Collinwoodu, ki "nepripranost" v
vabi člane v mišnico, da bi jih
dobivali po glavi in drugih delih
telesa. Ali v glavnem gre radi
domovega gospodarstva. Veliko
članov je bilo primoranih opusti-
ti svoje navadno delo pri domu
radi politike, ki so jo nekateri
zasejali v korporacijo. Dopisnik
sam najbolje ve, kako so nasto-
pali ob svojem času, ko so se imeli
izkazati kot uradniki korporaci-
cije. Za vzgled je treba samo vze-
ti semenj iz leta 1924.

Dopisnik naj kar lepo prizna,
da se pod njegovo kontrolo zapi-
rajo vrata S. D., da se na ta na-
čin lahko napravijo pozneje "pri-
stopi dobri delničarji škodljivi-
vi. Se predno so sedanji prišli v
sedlo S. D. je naglašal, da mora-
mo igralci dramskega društva
podpirati obe struji. Pa mi je
odgovoril užaljeni član, da on ne
spada med ljudi, ki kakor noč
režejo na dva kraja. Kdor dela
za napredne ustanove, ne more
tudi delati za nazadnjake. Prve
ima pri nas predstavljati S. D.,
druge cerkev. Torej kdor dela za
S. D., ne more tudi za cerkev, če
je pošten in odkritosten. V tem
je bil položen temeljni kamen ne-
soglasju, ki ga je pričela sejati
cerkev.

Ustanovilo se je pevsko dru-
štvo "Lipa" večinoma iz članov
društva "Soča". Stvar je vodil
kaplan, ki je po navodilih iz fa-
rovza naložil malo pristopnino.
Član, ki se je hotel vpisati, je
moral enostavno plačati galono
vina. To je bilo kajpada na kvar
S. D., kajti skupni sestanki so se
vršili po privatnih in skrivnih
pijnicah. Pri takem triumfiraju
je "kultura" šla v glavo, da
niso videli drugega kakor rdeči
Collinwood.

Danes pa prihajajo z oljkovo
vejico v kljunčku. Tako je zagle-
dala dopisovalčeva kloaba beli
dan v A. D., neki drugi list pa je
odgovoril, da noče priobčevati la-
ži iz Collinwooda. Poslal ga je
Glasu Naroda v New York, ka-
teri ga je priobčil a podpisati.

Dopisovalec naglašal, da se na-
giba k svobodni misli. Vprašanje
nastane, zakaj je potem glasoval
za izključitev delujočega člana
za prosep S. D.

Pritrditi moramo, da so neka-
terim ljudem pravila naprednih
ustanov le krpe papirja. Saj če bi
jih za to ne smatrali, bi njih u-
radi drugače gledali na pretepa-
je v lastni organizaciji. Taki urad-
niki bi morali predvsem stribiti
smeti izpred svojega praga, po-
tem šele delati reklamo. — A. P.

Akron, O. — Kakor ima vsa-
ko leto svoje sezone, pomlad, po-
letje, jesen in zimo, tako tudi la-
hko naštejemo več do v našem
življenju, katere so izmed mno-
gih najvažnejše: sezona mlado-
sti, starosti, samakega ali zakon-
skega življenja. Ker sem sam še
v sezoni samskega življenja in
poleg mene mnogo drugih, zato-
rej omenim le iz omenjenega
kroga. Vsa posameznik ima
svoj življenjski roman, svoje i-
deje in misli.

Slovenski peclarji ali samci
kakor ostali Slovenci smo raztre-
šeni po Ameriki in največ zapo-
sleni pri trdem delu, to je po
premogokopih, rudnikih, gozdo-
vih, tovarnah in vsakovrstnih
drugih podjetjih ali poklicih. Kot
drugi narodi največ iz Evrope,
tako smo tudi Slovenci prišli iz
nekdanje, sedaj razbite Avstrije
v Ameriko in največ v tej ge-
neraciji namenom, da si kaj pri-
hranimo ter se čez nekaj časa zo-
pet povrnemo, da si tako izbolj-
šamo svoje gospodarstvo, kate-
ro je bilo posebno težko za Slo-
vence. Prišli smo sem navadno
samo zdravi in čvrsti, ker
pri trdih delih niso slabih
želeli, drugega pa seveda zna-
li nismo prav dobro kot ka-
prvi 'job'. Prišlo je sem tudi ve-
no več samskih kot oženjenih,
in najbrž zato, ker so samski bi-
li bolj prosti, kar ni vedno pri
oženjenih.

Ko smo se naselili po naselbi-
nah, smo si prvo poiskali primer-
no delo, pozneje smo se pričeli
polagoma privajati ameriškim
razmeram, katere so mnogim
bolj ugajale kot v stari domovi-
ni, a poleg tega so se nekateri
čedalje bolj seznanjali z ameri-
škim jezikom, ki je bil pogoj k
boljšemu uspehu pozneje.

Pred svetovno vojno je bilo
priseljivanje in izseljevanje med
Slovenci nekaj navadnega. Šli so
nekateri v domovino, čez čas se
zopet vrnili, ker bilo je zelo pro-
sto v tem oziru. Med svetovno
vojno je bilo skoro docela preki-
njeno priseljivanje in takoj po i-
sti pa je bilo vsako leto bolj ome-
jeno, tako da kar jih sedaj pride
pod kvoto iz Jugoslavije, ni
vredno računati. Kakor mnogo-
krat zadene sprememba postav
največ nekatere, tako so tudi za-
dele nove priseljeniške postav-
ne samo nas sance v Ameriki,
temveč tudi peclarice, seveda v
stari domovini, ker ne morejo
več v velikem številu sem prih-
jati, kot so poprej. Tako je pri-
čelo primanjkovati nevest za
sance. Večina vse, ki so se dole
sem, so se pomogli, ker ameri-
ških dorastlih Slovencek pred
časom je bilo še malo. Ob enem pa
je bilo opaziti, da samci so bili
bolj prvim naklonjeni. Sedaj se-
veda se je pričelo obračati v tem
oziru. Fantje, ki so ostali po sve-
tovni vojni v Ameriki, in teh je
veliko več kot deklet, tudi sedaj
ne gledajo toliko ali je Ameri-
čanka ali "grinerca", kar je v
resnici nekaj nesamernega.
Pravilno bi morali gledati le na
dobre lastnosti, simpatije in lju-
bezen drug napram drugemu.

Večkrat se je že slišala govori-
ca, da so inozemke boljše žene, a
po mojem mnenju so boljše ame-
ričanske dekleta za one, ki mi-
slijo na ostati. Onim, ki mislijo
iti v stari kraj, so pa boljše one
iz stare domovine, ker so vajene
drugemu standardu življenja
kot Američanke. So pa izjeme, da
je ravno nasprotno. Če je prava
ljubezen med zakonskimi, se ne
gleda na omenjeno.

Peclarsko življenje ni dolgo-
časno, dokler je človek mlad in
zdrav, in ne brez evenka. Živi
svobodno brez skrbi, kot se mu
zljubi. Da pride starost, so le
redki, ki na to mislijo. Le kadar
ista začne prihajati, se začne sa-
mci čedalje bolj dolgočasiti ter
si čedalje pogosteje predstavljati,
da bi se boljši srečnega počutil,
ki bi imel družico. Mislijo si na
način, kakor je rekel naš nepo-
zabni pesnik Simon Gregorčič:
"Gorje mu kdor v nevarosti bliva
sam, a srečen ni kdor srečo vživa
sam."

V splošnem se opazi, da samci
so zelo redki, ki si kaj pomorejo,
dočim se jih večina povzpe do
boljšega stališa, ko so se poro-
čili. Med temi jih je veliko, ki si
pa ne morejo pomagati iz raznih
zavrejk, ter imajo vsi trdno voljo
si izboljšati svoje gospodarstvo.

Slišajo se izraze od mnogih, da
se samci bojijo ženit, da so stra-
hopetci ali sebičnejši. Da in ne!
Razumen človek dobro ve, kak-
šno nalogo bo imel v zakonu, ter
se zato ne prenaagli. Nekateri se
prenaaglijo, ker ne premišljajo nič.
Ženijo se zelo mladi, ko še niso

Slovenska Narodna
Votnoviljena 4. aprila
1904.

Podporna Jednota
Izhajajo 17. junija 1907.
v četrtek ilinoida.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.
Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODBOR:
Predsednik Vincent Calahar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7,
Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega odbora
Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jula Zaveritnik,
upravitelj glasila Filip Godina.
FOROTNI ODBOR:
Martin Zelenikar, predsednik, Box 276, Harborton, Ohio; Frances A.
Teuchar, 2837 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krišmančič, 18111
Hawthorn, Ave., West Park, Ohio; Mary Uderich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chi-
cago, Ill.; John Tordoff, Box 22, Strabane, Pa.
BOLNIŠKI ODBOR:
Blas Novak, predsednik, 2857-59 S. Lawdale Ave.,
Chicago, Ill.
OSREDNJE OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 284, Moon Run, Pa.
Joseph Zorho, RFD, 2, Box 114, West Newton, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Silar, Box 104, Gross Kane, na jugoslova-
Frank Klin, Box 299, Chisholm, Minn., na sev. zap.
John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.
Nadzorni odbor:
Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. So-
vertalk, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 2433 W. 26th St., Chicago, Ill.
Združitelveni odbor:
Predsednik: Frank Aleš, 2134 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jolko
Oven, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2436 So. Chilton Park Ave.,
Chicago, Ill.
VSEOKI ODBORNIK: Dr. F. J. Kera, 6238 St. Clair Ave., Cleveland,
Ohio.
POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem
uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika na naslov: Pred-
sedništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADNE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniška tajni-
štvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega
odbornika in jednote vsebovajo naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Law-
dale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADNE V EVREJI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na
naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Vse priitbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo
Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, ligar naslov je sgoraj.
Vsi priitvi na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: Martin Zeleni-
kar, Box 276, Harborton, Ohio.
Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse kar
je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA",
2857-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

RAZNO

Ali smemo zahtevati darila na-
zaj. O tem vprašanju se je raz-
vila v berlinskih listih obširna
debata, ki še vedno ni zaključena.
Neki bivši zaročenec, ki je
razdri svojo zaročko, je namreč
sprožil vprašanje, ali je upravi-
čen zahtevati od svoje bivše za-
ročenke nazaj svoje darove. Iz-
vedenec v teh zadevah mu je po-
jasnil zadevo takole:

Vprašanje povrnitve darova-
nih predmetov zavisi od tega, če
sta bila darovalec in obdarova-
nec, v tem slučaju možki in žen-
ska, zaročena ali ne. Če sta bila
zaročena ter sta si resno oblju-
bila zakon, je stvar sledeča: žen-
nin, ki je obdarovala nevesto, pa
se ji je potem izneveril, nima
pravice zahtevati, da mu ženska
vrne kar ji je dal. Vseeno je, iz
kakšnega vzroka je zapustil za-
ročenko ali nevesto; glavno je to,
da je on kriv ločitve obojice. Če
pa je ženska kriva, da se je par
razšel, tedaj tudi ona nima pra-
vice zahtevati nazaj tistega, kar
je dala svojemu zaročencu.

Povsem drugačen položaj pa
nastane, če zahtevajo nazaj
predmete ljudje, ki si niso oblju-
bili zakona, torej taki, ki so si
tudi bodisi v takozvanem "raz-
merju" in "prijateljstvu". V tem
slučaju je običajno, da se daro-
vani predmeti sploh ne vrnejo
več. Izjema se napravi lahko sa-
mo v gotovih slučajih, n. pr. če
se je darovalec napram obdarova-
vancu izkazal globoko nehvalež-
nega. Vsi darovani predmeti to-
rej ostanejo v rokah tistega, ki
jih je prejel.

Iz tega izhaja splošni zaklju-
ček, da so darila vedno last tiste-
ga, ki jih doli. Zahtevati nazaj,
kar je komu darovano, pomeni
skrajno netaktnost in brezobzir-
nost. Tudi v tem slučaju torej
obvelja istinitost našega narod-
nega progovora, ki pravi: "Kar
je dano, je v zemljo zakopano."

KOŽNE BOLEZNI

povzročajo mnogo trpljenja
v teh slučajih je treba jemati;

SEVERA'S

ESKO

rekonstruirano masilo.

Olažja razdrtačenje,
odpravi srbečico
in druge srbeče
izpuščaje na koži.

Geno 50 centov.

Poiskajte naprej pri lekarja.

Iz zapiskov prirodoslovca

Spisal Pavel Grošelj.

(Dalje.)

In brezdomno je, da so se med brezdomnimi svetovi vključili tesni sorodnosti, ki jih spaja, rodila izjeme, nebesna telesa brez življenjskih pogojev, na njih je torej val razvoja obstal pred prago življenja. Večina nebesnih teles pa je neizogibno poklicana, da rodi življenje.

... Se enkrat pogled na nebo, prijatelj, predno se ločiva! Ozri se v to prostorno hišo, po kateri tisočglasno odmeva vrisk in jok življenja — — — Okleniva se, tovariš, kako sva majhna, kako sva nična v svoji rodni hiši! ... Kako sva mogočata! Zemlji in solncu sva brata in vsem brezbrojnim zvezdam, v nebesnih meglah nam je tekla skupna zibel!

Sedaj pa lahko noč! Jutri pa, ko bode zahajalo solnce, pridlo zopet sem na obrežje in sedi k meni! Pa bodeva govorila o življenju po tujih svetovih in iskala človeka po vesoljstvu. Izprehajala se bodeva po sedmerih zemeljskih sestricah in po svetovih, ki

jim sijajo mnogotera, vijoličasta, rdeča in zelena solnca. Spoznavajoč prirodo, postaneva deležna njene neskončnosti!

III.

Skalni grebeni molče v porajajoče se jutro. V strmih prepadih med njimi se spi črna noč, odeja v mehko meglo, za zadnjimi smelinami stožci konec obzorja pa že vstaja mladi dan.

Vijoličasti svetlobni trakovi se vžigajo na vzhodu, valove čez obnebe in ginejo proti zapadu; smaragdnozeleno luč se bojuje z njimi in jih premaga slednjič popolnoma — toda le kratak čas se veseli svoje zmage. Zelenkasta barva omedleva in se prerodi v svelorumen ton, ki žari kot čisto zlato; in kakor da bi hlapela kri izza horizonta, zardevajo zlati prameni od trenutka do trenutka močnejše. Nebo se ti zdi posuto z mandeljstevim cvetjem in vedno intenzivnejše se zakrčevava. Mahoma se vžgo najvišji vrhunci gora v rožnatem blešku ... v titanski mogočnosti, kopajoč se v žarečem morju krvi, vzhaja solnce.

Bodi mi pozdravljen, mladi bog!

Kakor od sveže krvi kipeče žile se spuščajo tvoji žarki na drhtečo zemljo, v ljubezni objemajo sleherni stvar. V sladkem tvojemu objemu zahrepeni mrtva gruda po življenju, ki se vsepovsod poraja iz nje, sesajoč moči iz vročih tvojih pramenov.

Hrepenenje po življenju! nikdar ga nisem razumel tako globoko kakor danes ob prebujajočem se dnevu vrhu sivih gorskih orjakov.

S prvim jutranjim mrakom sem odrinil iz planinske kočice v gorovje. Korak za korakom se umika bujna dolinska flora gorskimi rastlinami; pritiklavo drevje se nagiblje k tlom, listi cvetlic postajajo raskavousnjati in so porasli z nežnimi kociinami; planinska cvetna v karakteristični svoji obliki me pozdravlja in hrepenenje po življenju diha iz nje.

Znaki planinske flore imajo na sebi pečat hrepenenja po življenju, tisočglasno mi govore o neodoljivi njegovi ekspanzijski moči.

Dolgotrajna zima odene planino v mogočen snežen plašč; pošteno se mora truditi pomladno solnce, da se prekopljejo njegovi

žarki skozi debelo sneženo odejo in poljubijo skalnata gorska tla. V gorkem poletju že raja življenje po dolinah, tu pa se šele predramljuje življenjske sile. Z močjo hudournika vzkipe proti oživljajočemu solncu; kot bi trenil, zaveto in zaduhte gorske planjave — in zdi se ti, kakor da bi od trate do trate donel enoglasni jek: "Hitimo, hitimo!"

Hitimo! Že se nagiblje življenjski dan, in predno se nagne do kraja, mora biti naše polje posejano in požeto in sadovi posharjeni po žitnicah; izpolniti nam je ljubezni in rodu sveto dolžnost, oploditi se moramo in roditi semena, hitimo!

V kratkoodmerjenem življenjskem času opušča planinske rastline ves nepotrebn list, one ne delajo cvetu mogočnega podstavca in ne razvijajo pred cvetjem bujnokošastih listov, čas je zlato; eno hrepenenje le diha iz njih: cvet, ljubezen, plod!

Ubožice! Brezračna mačeha vam je priroda; ni ji dovolj, da vam je odmerila tako kratko življenje, celo v tesni tej dobi vas preganjajo sovražne njene sile. Smrtnohladne roke planinskih noči vam strežejo po življenju, v pekočem mrazu prezebajo vaša telesa; toda hrepenenje po življenju vas je učilo vztrajati in vas usposobil za boj proti pretečim klimatičnim silam.

Dolinske rastline z nežnimi, sočnatimi listi bi pomirnille v hladnih nočeh, in ako bi tudi kljubovale negotoljubnemu podnebju, bi potratile kratkoodmerjeni življenjski čas z običajnim snovanjem ponosne podstave in mnogoštevilnih listov in bi zamrle v zgodnji zimi, ne da bi bile izpolnile življenjski svoj namen; nerazcevele in neoplojene bi uahinile, ponosni atasi dolinskega drevja ter grmičja pa bi se strli pod neznošno snežno težo.

Dolinskim rastlinam je visoko gorovje neubežen grob.

Toda priroda hrepeni po življenju. In ravno planinska flora nam podaja neoporečni dokaz prodirajoče njene življenjske moči, ki je dolinske rastline prilagodila življenju v mrzlih višinah. Za vsako ped zemeljske grude se bori življenje — in ko so v tem boju prodirale rastline iz doline v gorovje, niso podlegle nasprotujočim oviram, ampak priroda je ugodno preobrazila njih organizem, prilagodila jih je izpremenjenim življenjskim razmeram.

Ponosni bor, visoko vrbo je nagnila k tlom, da tako laže nosita sneženo odejo; kot pritiklavji borovec (Pinus montana) in planinska vrba (Salix reticulata) se sedaj uspešno borita za življenje na neugodnih planinskih tleh; z uanjatimi listi in nežnimi kociinami je obdarila planinske rastline, da kljubujejo ostremu mrazu, in priučila jih je pridno in hitro izrabljati kratko poletje.

Vseobčo lastnost organizmov, da se uživlje in vda v vse, še tako neugodne okoliščine, imenujemo njih prilagodnost; ona nam priča o nepremagljivi moči življenja.

Mnogo, mnogo mi je govorila priroda na vsej gorski poti. Med tem pa se je iz mraka porodil dan, in sedaj, ko vstaja solnce, sem na vrhu. Kamorkoli mi beži pogled, vsepovsod mi razkazuje priroda hrepenenje po življenju.

Daleč na jugu leži pred menoj kraška zemlja, sloveča po svojih podzemeljskih jamah; in tudi te mi priča o hrepenenju po življenju, spominjajoč me svojih čudes.

Kakor snežni vrhovi gora so tudi podzemeljske jame sovražne življenju. Neprodorna tema kraljuje tod, niti najponižnejši solnčni žarek se ne lomi ob smelih obokih; življenje pa je bilo ustvarjeno v gorkoti in luči; v solnčnem blešku je izumila priroda živalim oči, da si iščejo hrane in da ob ženitovanjskem času samec ne zgreši samice; v njih korist jih je obdarila s pisanimi barvami, divnimi hčerkami svetlobe.

Gotova smrt preži nanje v večni noči!

Toda življenje se bori za vsako ped zemeljske grude — in v kraških jamah sem vključil večni noči občudoval bujnorazvito živalsko življenje; prodirajoča življenska moč se ni ustrašila niti grozote vedne teme, temveč je prilagodila organizme njeni sovražnosti.

Ko so prodirale živali iz jasnega dneva v podzemeljske jame, jim niso več služile oči in bujne telesne barve v boju za obstanek; tako je bilo poletni in je sled-

njič popolnoma onemoglo, bave so omedlele in docela obledle. Z vidom obdarjene, lepo pisane življenske barve, n. pr. pajek (Stalita tannaria). Toda kako naj si oslepele živali iščejo hrane, kako naj si v temi najdejo svojih potov, da si, družijo se v ljubezni, zagotovo mnogoštevilni zarod; ali ne preti njim in njih zarodu neizogibna smrt?

Hrepenenje po ekspanziji življenja je premagalo tudi te ovire; v nadomestilo vida je ustvarilo brezokim občudovanja vredni tip in voh, ki jih usposablja za življenje v večni noči.

Planinska flora in kraška zemlja pod menoj se zedinjata v skupno pričevanje.

Toda moje oko hiti dalje. Za golimi valovi kraške zemlje se blesti v jutranjem solncu modrikast trak — Jadransko morje.

Odtod sem, te zadnjič povedel daleč v svetojni prostor, danes pa mi sledi globoko pod morske valove! Glej! tudi tu najdeš odsev hrepenenja po življenju.

Le pogumno naprej, topaljač; ne boj se neizmerne morskake pritiska, ki ti preti zdrobiti kosti! Tako — sedaj pa obstoj! Dospela sva na dno, 5000 metrov pod morsko gladino. Tlak, s katerim pritiska nad nama stoječa množina vode na najino telo, je ogromen; zdrobil bi naju v nič, da nisva samo v fantaziji tako globoko pod morjem. Od 10 do 100 metrov globokine raste pritisk vode na vsak štirj. cm približno za 1 kg, eno atmosfero, v tej izredni globokini znaša torej tlak na vsak štirj. cm po 500 kg (atmosfer). Ker pa obsega tvoja površina okrog 18,000 štirj. cm, pritiska na celo tvoje telo okroglih 9,000,000 kg.

Devet milijonov kilogramov! Kje najdeš velikana, ki dvigne to orjaško breme?

Jaz pa ti pokažem Atlanta, nosečega na ramenih svet in vesoljstvo, ki je premagal ta mogočni tvor ... to je življenje!

Njegova ekspanzijska sila ga je dvignila; pettisoč metrov pod morjem, kamor se ne ukraine naj-

manjši solnčni žarek, je pod te ogromnim pritiskom kolonizira življenje v večni noči.

Zaslanjaj najlepše pravljice, jih je strmeč poslušala otrokova duša, poglubi se vanje vso detinsko fantazijo — k podla vsakdanost izginejo k stalni njeni gradovi in nebeski lepe device proti življenju v morskimi globinah. Vse žari v baji svetlobi, rdeče, zelene in vijoličaste lučke, žareče po živalskih telesih, plešejo magične plesilijam podobne živali, morske liže, se zibljejo v trepetajočem svitu, med njimi pa se valja pošastno grdi krastavci (Seewen). Smehne karikature vesla okrog tebe, podmorske ribe z likanskimi, izbuljenimi, na kem stebli gibljivimi očmi, n žrela so zarezana do polovice vota, ki iskri v izpreminjajoči luči.

Hrepenenje po življenju je prilagodilo živali neznošnemu morskemu tlaku in večni temi, p žgalo jim je čarobne svetiljke podelilo njih očem izredno mo-

— Morje šumi pesem o hrepenenju!

Cez neplodna kraška tla se g si njen sprev in njeni odmevi h čez planine do moje duše.

Hrepenenje po življenju! nikdar te nisem razumel tako globoko kakor danes ob prebujajočem se dnevu vrhu sivih gorskih orjakov. Vse ovire je premostila tvoja moč, priborila si sleherni kosček mrtve zemeljske oble in šla je celo dalje; na viš organizmih samih je od čila organizmom bivališča, iz mila je zajedavce, parasite.

(Dalje prihodnjič.)

DA SKUHAŠ DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v nalogi slad, hmelj, slad in vse druge potrebščine. Poskusite se prepričati, da je doma pri kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v daljina šalvanine dano primeren svet pri večjih naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland.

MORJE

Spisal E. Kristan.

(Dalje.)

Prihodnje tri dni je bil ves zbežan. Ali mu Slavka pač odgovori? In kaj mu odpiše? Včas je šel po ulici mirno, počasi, a vendar ni videl ničesar; hodil je mimo prodajalnic, prišel je na obrežje, arečeval je ljudi, ogibal se je izvoščekom, ne da bi opazil kaj.

Cetrti dan še ni bilo nobenega odgovora. Njegov nemir je narasčal ... in osmi dan je bil resno bolan. Zjutraj je šel v šolo, a na poti je občutil tako slabost, da se je moral vrniti. Legel je zopet v posteljo. Po vseh udih ga je treslo, kakor bi imel mrzlico, in razgreta mladenska domišljija mu je dopovedovala, da bode moral umreti. Telo mu je še bolj oslabevalo, drhtel ni več, v postelji pa končno tudi ni mogel več obstati. Oblekel se je in zlezal zopet na prosto. Komaj se je gibal. In v praih ga je peklo ...

Kaj bode to? ... Umreti bode moral!

Šel je v mestni park in polskali-prostorček na prazni klopi med grmovjem, kamor je prišlo malo ljudi. Vse bolečine zadnjih dni so se zopet obnovile; zdelo se mu je, da se sam sebi smili, in plakal je, da bi se bil kamen omečal. Naposled ni imel več solza in tako je bil potrt, da ni mogel več čutiti bolesti. Tedaj je počasi vstal in nekako kljubovanje se je začelo gibati v njegovi duši.

"Saj vendar nisem več otrok! Pa kaj, in če me tudi ne ljubi. Ako umrem, je itak vseeno. Ona bode kriva, ona. Ako pa ozdravim — kaj! Naj le ne misli, da je ona sama. Takoj si poiščem drugo. Ali pa — ne. Ne zaljubim se tako hitro. Sedaj bodem izbral. Kadar pa najdem svoj ideal in se oženim, jo obiščem pa ji pokažem, da sem tudi brez nje lahko srečen ..."

Ta hip se je domislil, da je tudi možkih na svetu in — Slavka je lepa. Koliko ženinov bode izgovaralo roke po njej! Tudi ona bode lahko izbrala in lahko našla. Pred očmi mu je stopila slika. Videl jo je ob objetju drugega, ki jo je privlačil na prsi in poljuboval. In zopet mu je bilo, kakor bi moral zblazneti.

Sam ni vedel, kako je prišel domov. Vlekel se je kakor senca, in ko je prišel v svojo sobo, je padel onemogel na divan. Nekaj ga je dušilo, da bi bil glasno zastokal, toda iz grla in iz prsi se mu ni mogel izvit noben glas. Dolgo je ležal na divanu; misli so mu ginile, občutki so mrli. Naenkrat je skočil na noge. Plašno in vprašujoče se je ozrl po sobi. Bilo mu je, kakor da se je nekaj zgodilo, a ni vedel kaj. Tedaj mu je pogled obital na mizi. Oči so se mu razširile in roke zadrhtele.

"Kaj je to? ... Pismo!"

Njeno pismo!

Sedaj mu je dvajset let, a tako otroško boječega in upajočega, plašno radostnega čuvstva ni imel, ko mu jih je bilo komaj deset. Nikdar še, nikdar. Bal se je odpreti to pismo, ali pa so mu bili trenotci se prsti preslabi, da bi bil odtrgal omot. Buljil je v papir s čudnim, motnim pogledom. Naposled je sedel na stol pri oknu in počasi prezeval ovitek.

Najprvo je pogledal podpis, kakor ne bi bil vedel, čigavo je pismo.

"Slavka! Slavka!"

Ze to ga je razveselilo. Cital je njeno ime; ta hip mu je bilo to akoro toliko vredno, kakor bi stala ona sama tukaj. In pa — Slavka. Podpisuje se samo s krstnim imenom!

Oh, ti neumni Veljko! Od otročjih nog se poznata; kako pa naj bi se drugače podpisala?

"Oh, ti neumni Veljko!" — to je bilo tudi v pismu. "Da, da, ti neumni Veljko, dasi si dve leti starejši od mene. Ali ti nisem rekla, da ne poznaš ljubezni, da ne veš ničesar o ženskem srcu in o njegovih čuvstvih? Ako bi bil tako velik filozof, kakršnega si se včas delal, bi bil moral že tisti večer vedeti vse in razumeti vse. Zakaj pa mi nisi pogledal v oči? Nikdar prej te še nisem imela tako rada kakor tisti večer. Ne vem natančno, kaj mi pišeš. Drugičkrat prečitam tvoje pismo bolj pozorno. Sedaj

mi še vse črke plešejo pred očmi. Samo to ti povem, da si neumni Veljko, ampak moj neumni Veljko. Ali je to dovolj? Ali hočeš še več? Slišiš, moj Veljko, samo moj Veljko in jaz tvoja, samo tvoja Slavka! Zakaj? — Kaj mi mar, zakaj? Čutim, da te ljubim, pa najsi bode pametno ali pa neumno. Ljubezen je menda vedno neumna; ako je pametna, pa ni ljubezen. Tako, tu imaš odlomek moje filozofije. In zdaj zbogom. Čakaj. Tega pisma ne odpodljam danes. Čakaj malo! Trpi malo! Ako ne trpiš, itak nisi vreden moje velikanske ljubezni, ti neumni moj Veljko! Majhno kazenski sploh zaslužil. Torej na svidenje — tvoja Slavka."

Opišite sijaj solnca, kadar vzhaja v maju, opišite škrlatno pesem, kadar se dviguje v jutranji zrak, opišite vonj rože, kadar se je ravno razvila iz popka ... tiste nebeske sreče, ki jo je Veljko čutil ta hip, ni mogoče opisati.

"Trpi malo! Neusmiljena ... malo! Da veš, koliko sem pretrpel! A kaj sedaj to! Saj je končano, končano in sedaj je vse dobro."

Popoldne je bil Veljko zopet zdrav kakor tista pelargonija, ki je cvetla na njegovem oknu.

IV.

Morje se širi v daljavo, tja v nadogled — v bezkrajnost, v neskončnost ... Daleč, daleč, tam nekje splavata morje in nebo akupaj in tam izgine vse; tam je tudi konec misli. Človek bi gledal v to čudno daljavo in plaval po nedolčenih občutkih, ki mu jih obuja, ali misliti ne more ničesar. Vsak hip se mu zdi, kakor bi moral iz one sive, drhtačoe nejasnosti nekaj vstati — ali pričakovanje neznanega, v temne slutnje povite prikazni je zaspano in leno, vse postaja nekako mirvanako ... Počasi zdrane pogled po tisti steni doli, počasi splava po širni planjavi nazaj, zaziblje se po lahmem valovju, a po žarkih, ki se lomijo v vodenih figuracijah spleza gori proti jasnemu nebu, kjer se blešči solnce v žarki svetlobi, vabeč v spomin vse krašne pravljice o Heliju in Erosu. Tam zadaj večna uganka, šušteča skozi vesoljnost — tukaj življenje s svojo ogrevajočo toploto, s svojo svetlobo, s svojim neprestanim gibanjem ...

Na kameniti klopi na koncu dolgega pomola sedi mlado dekle in bulji čez morsko planjavo v nadogled. Lahen vetrček pihlja od vzhodne strani sem in kroži valčke, da so videti, kakor nebrojni kodri; pihja ji v obraz ter se igra z njenimi črnimi lasmi. Morje ima neko barvo, katere ni mogoče prav označiti; modro ni, zeleno ni, sivo ni, in vendar je modro in zeleno in sivo; tuintam se spajajo struje, mestoma ožje, mestoma širje; spoznati jih je po barvi, ki je tu temnejša, tam svetlejša od druge vode. In solčni žarki jih barvajo.

Luka je polna ladij, ali proti italijanski strani je morje prosto. Samo v smeri svetilnika, a daleč, daleč v ozadju je opaziti nekoliko ribiških čolnov s pisanim, rumenkastimi in rdečkastimi jadrji. Zdajpazdaj se popelje kak čolnik mimo pomola, kakšna majhna ladjica za premog ali pa financarski parobrodci pohiti po luki — drugače je vse mirno. Dekle ne opazi niti tega gibanja. S svojimi velikimi, sijajnimi, črnimi očmi gleda tja ... nekam ... kjer plavajo slutnje, kjer ni ničesar stvarnega. In tja, tja hrepeni njena duša, ki je sama želja, ki mre za čudnimi, nepojmljivimi tajnami, za nekimi neopisanim življenjem, kakršno je mogoče samo tam — tam zunaj — tam daleč — kjer ni zemlje, kjer ni ljudi — tam ... kje, oh, kje? ... Morda tam zunaj na širokem morju ... morda ...

Nad morjem podrtava zrak; videti je razločno, kako se ziblje, hitro, hitro, nepopisno hitro. Prav tako se trese njena duša, ki sili v tiste neznane kraje. Tisti zrak je pravzaprav njena duša in njena duša je tisti zrak, ki bi se rad razširil nad vso širno planjavo tega skrivnostnega morja. Brez mej, brez mej. ...

Kolikokrat je že sedela doma, v svojem malem primorskem mestu tako ob morju, ne na umetni klopi, temveč na priprosti naravni pečini, pa je zrla v morje. Tam je bilo drugačno, a tudi tam se je odpiralo tako v nadogledno daljavo in tudi tam so jo obhajali isti občutki. Po glavi, ki je bila vedno pokorna služabnica njenih čuvstev, je blisknila ena sama misel: (Dalje prihodnjič.)

Naznanilo! Johnstown, Pennsylvania.

Vaim članom in društvam na Maxhom, Pa., naznanjam, da se je sklenilo na redni seji Slov. Del. Doma na Maxhomu, da se skliče izredna seja vseh društev in članov in sicer za 26. aprila 1925 ob drugi uri popoldan v S. D. Domu na Maxhom. Na ti seji se bode razmotrivalo o združitvi z Slov. brat. Podpornim Samostojnim društvom v Maxhom in z Slov. Del. Domom, ker je ta zadeva zelo važna za vse članstvo, apelira direktori Slov. Del. Doma, da se brez izjeme vsi do zadnjega udeležite ta važne seje. Torej ne pozabite na gori omenjeni dan se vidimo, na svidenje Direktori.

Jos. Rogel, tajnik.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.